

запроваджуватиметься зовнішнє управління (в кращому випадку, і то – через внутрішні «революційні» метаморфози під гаслами гуманітарних інтервенцій, відновлення демократичного правління, усунення тирана від влади) або терористичних організацій.

– *структурно-функціональна політико-економічна десуб'єктивізація української держави*, що постала закономірним наслідком краху комуно-соціалістичної квазіформації та запізнолю, вимушено-добровільною інтеграцією України до глобальної системи господарювання, до метагри у форматі знедержавленої легітимності;

– *глобально-демографічна десинхронізація*, що створює для «демократій, що розвиваються» зони економіко-політичної турбулентності. Для цих зон характерною є виражена експансія, прагнення до комунікативного (в економічному, перш за все, аспекті) розширення країн з піковими темпами приросту населення за рахунок суспільств, що перебувають у демографічно міжфазовому «плато». У розумінні цієї обставини, як ризикованої для економічної безпеки України, виходимо з «закону 10 мільярдів» С.П. Капіци, що спирається на концепцію гіперболічного демографічного зростання (Л.Ейлер, П.Маккендрик). Відповідно до цих закону та концепції приріст населення – реакція «другого порядку», в якій швидкість приросту залежить не від кількості учасників процесу, а від числа взаємодій між ними. Відтак, темп демографічного приросту дорівнює квадрату чисельності населення у визначений момент часу; реакція «другого порядку» відображає міру складності системи «людство» [6]. Як наслідок вченим вдалося обґрунтувати історичну періодизацію, вийти на математичну константу у 10 млрд населення (сукупного міждкополінного), яке визначає межу переходу від однієї історичної епохи до іншої.

Відомо, що з часом, від палеоліту й до другого модерну швидкість цього міждкополінного 10-мільярдного транзиту скоротилася з тисячі поколінь до одного. Тобто зміна історичної епохи на початку ХХІ ст. відбувається в межах одного покоління людей і навіть швидше; не цей перехід наразі потрібно біля 50 років (для верхнього палеоліту – 1 млн років, для Середньовіччя – вже біля тисячі років і т.д.). Йдеться про загальноцивілізаційну тенденцію пришвидшення соціального часу, що корелює з темпами приросту населення та яка не може не відображатися й на розстановці акцентів у глобальному розподілі економічної влади та аутсайдерів. Різниця економічних потенціалів і пов'язана з нею напруженість у планетарному вимірі спонукає до життя явища економічної експансії та відповідної їй віктимізації. Причому контури останньої не обмежуються виключно «жертвністю» у економічному вимірі, а сягають глибинних підвалів суспільного розвитку, репрезентуючи широку криміногенно-кримінальну панораму.

2. *Штучні (керовані) зовнішні загрози економічній безпеці* полягають в підривному впливі на економічну систему України іноземних держав, міжнародних організацій. Важливо усвідомлювати, що такий вплив або безпосередньо є злочинним, здійснюється з використанням корупційних, диверсійно-розвідувальних, воєнних, терористичних інструментів, або криміногенним, маючи властивості до розпалювання широкого спектру внутрішньодержавних суспільних протиріч. Найбільш очевидні штучні кримінально-криміногенні загрози економічній безпеці Україні виходять від Російської Федерації. Менш очевидні – з боку її союзників.

Список бібліографічних посилань

1. Ницше Ф. По ту сторону добра и зла / пер. с нем. М. : Эксмо, 2016. 320 с.
2. Хаустов Д. С. Лекции по философии постмодерна. М. : Рипол-классик, 2018. 288 с.
3. Лиотар Ж.-Ф. Постмодерн в изложении для детей. Письма 1982–1985. М. : Рос. гос. гуманит. ун-т, 2008. 145 с.
4. Фаритов В. А. Онтология трансгрессии: Г. В. Ф. Гегель и Ф. Ницше у истоков новой философской парадигмы (из истории метафизических учений). М. : Алатейя, 2016. 442 с.
5. Гегель Г. В. Ф. Введение в философию. Философская пропедевтика. М. : Либроком, 2016. 264 с.
6. Алексенко А. Н. Сергей Капица: история десяти миллиардов. *Сноб*. 2012. № 6 (46). URL: <https://snob.ru/magazine/entry/49621> (дата звернення: 14.09.2019).

Одержано 23.10.2019

УДК 342.951:37.014.5(043.5)

Олена Юрїївна САЛМАНОВА,

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-6376-1160>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУР АКРЕДИТАЦІЇ ТА ЛІЦЕНЗУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави.

Питання забезпечення якості освіти визначено як ключовий напрям реформування освітньої галузі України. На теперішній час особливої ваги набувають адміністративно-правові процедури ліцензування та акредитації, які можна визначити як основні елементи системи забезпечення якості освіти [1].

Правове регулювання процедур забезпечення якості освіти визначено Законом України «Про освіту», який визначає гарантовану державою якість вітчизняної освіти, яка підтримується суспільною довірою, метою формування та розбудови системи забезпечення якості освіти в Україні [2]. Також до завдань розгортання системи якості надання освітніх послуг віднесені систематичне та поступальне підвищення якості освіти і допомога закладам освіти у підвищенні якості освіти.

Законом запроваджена трирівнева система забезпечення якості освіти, до якої входять внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості, а також система забезпечення якості у діяльності органів управління і установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти.

Внутрішня система забезпечення якості освіти функціонує на рівні закладу освіти і передбачає розроблення та запровадження стратегії та процедур забезпечення якості, системи та механізмів забезпечення академічної доброчесності, оприлюднення критеріїв, правил та процедур оцінювання як здобувачів освіти, так і педагогічних працівників, науково-педагогічних та керівних працівників, формування ресурсів, необхідних для організації освітнього процесу, забезпечення ефективного управління закладом освіти, в тому числі через запровадження відповідних інформаційних систем та створення у закладі інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування.

Система зовнішнього забезпечення якості освіти включає визначені законодавством органи й установи, що відповідають за забезпечення якості та спеціально уповноважені державні установи, які здійснюють зовнішнє незалежне оцінювання та незалежні установи оцінювання та забезпечення якості освіти і передбачає розроблення та реалізацію інструментів, процедур та заходів забезпечення якості, до яких віднесені стандартизація, ліцензування освітньої діяльності, акредитація освітніх програм, інституційна акредитація, громадська акредитація закладів освіти, зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання, інституційний аудит, моніторинг якості освіти, атестація та сертифікація педагогічних працівників та громадський нагляд.

Основними формами державного контролю за якістю освіти й адміністративно-правового управління навчальними закладами є закріплені на законодавчому рівні режими нагляду за веденням освітньої діяльності, ліцензування та акредитації навчальних закладів, реалізація яких уповноваженими державними органами в межах своєї компетенції сприяє вирішенню поставлених перед ними статутних цілей і завдань, пов'язаних зі здійсненням навчальної, наукової, фінансово-господарської та іншої діяльності відповідно до чинного законодавства.

У сфері вищої освіти таким законодавчим актом став Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII [3], який визначає провідні правові, організаційні та фінансові засади функціонування системи вищої освіти. Закон спрямований на забезпечення відповідних умов щодо державних органів та установ, а також бізнесових структур із закладами вищої освіти. Метою вищої освіти визначена підготовка конкурентоспроможного людського капіталу для сучасного високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, створення умов для самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях.

Окрім того, важливим кроком імплементації чинного законодавства в частині ліцензування діяльності вищих навчальних закладів стали Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 [4].

Важливою новацією цього нормативного документа є чітке формулювання понятійного апарату, зокрема визначення понять керівника проєктної групи – гаранта освітньої програми, освітньої діяльності у сфері вищої освіти, місця провадження освітньої діяльності тощо.

Завдяки ліцензійним умовам встановлено, що ліцензуванню у встановленому порядку підлягає розширення провадження освітньої діяльності, до якого, зокрема, належить започаткування провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти закладом освіти чи його відокремленим структурним підрозділом за новою спеціальністю, іншим рівнем вищої освіти.

Також визначені вимоги щодо провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти в частині документального, кадрового, технологічного та організаційного забезпечення. Перелічено вимоги, яких має дотримуватися ліцензіат, що провадить освітню діяльність, до яких, зокрема, належать регулярні подання в електронному вигляді даних та відомостей про кадрове та матеріально-технічне забезпечення закладу до Єдиної державної електронної бази з питань освіти, а інформації про навчально-методичне та інформаційне забезпечення – оприлюднення на офіційному вебсайті закладу; збереження протягом строку дії ліцензії оригіналів документів, які стали підставою для ліцензування їх електронних копій; забезпечує повідомлення органу ліцензування у разі змін у зазначених даних; здійснення освітньої діяльності винятково у встановлених місцях її провадження; своєчасне повідомлення у разі припинення освітньої діяльності тощо.

Важливим елементом системи ліцензування і акредитації є діяльність Національного агентства з питань забезпечення якості освіти, створення якого було передбачено Законом України «Про вищу освіту».

Законодавцем чітко визначені повноваження Національного агентства. Насамперед це нормотворчі, до яких слід віднести формування системи вимог до забезпечення якості вищої освіти, пропозицій щодо переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти та критеріїв оцінки якості наукової діяльності, і розробку відповідних положень про акредитацію та інших нормативних документів у межах компетенції. Аналітико-інформаційні функції забезпечують аналіз освітньої діяльності вищих навчальних закладів та формування єдиної бази даних спеціалізацій, запроваджених вищими навчальними закладами. До практичних повноважень

доцільно віднести проведення ліцензійної експертизи, акредитації незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти та акредитації освітніх програм, основні засади та порядок проведення яких врегульований Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджене наказом МОН України від 11.07.2019 № 977 [5].

Проблема якості освіти є, безумовно, виключно актуальною, що в свою чергу породжує увагу до неї дослідників у найрізноманітніших галузях, зокрема і юриспруденції. Розроблення, затвердження та реалізація адміністративно-правових норм, що регламентують вироблення і запровадження освітніх стандартів якості та контроль за їх дотриманням, є важливою умовою забезпечення якості освіти в цілому.

Список бібліографічних посилань

1. Легенький М. І. Адміністративні процедури як чинник забезпечення якості надання освітніх послуг. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 3. С. 71–77.
2. Про освіту : закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 27.09.2019).
3. Про вищу освіту : закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37–38. Ст. 2004.
4. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF> (дата звернення: 27.09.2019).
5. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : наказ МОН України від 11.07.2019 № 977 // Ліга:Закон : правовий портал. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/RE33851?an=1> (дата звернення: 27.09.2019).

Одержано 31.10.2019

УДК 378.147(042.3)

Юлія Ігорівна САМОЙЛОВА,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-9578-0350>;

Тетяна Миколаївна СЕРГІЄНКО,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов та військового перекладу

Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного;

 <https://orcid.org/0000-0001-5680-994X>

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ПРАЦІВНИКАМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ТА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ

Процес перепідготовки та підвищення кваліфікації слухачів системи додаткової освіти мають свою певну специфіку, адже провідна роль належить самому спеціалісту, його життєвому досвіду, мотивам, потребам. Підвищення кваліфікації – це активізація особистісних якостей, оволодіння новими способами розв'язання професійних проблем та новими прийомами мислення, зміни в мотиваційній сфері.

Іноземній мові сьогодні відводиться надзвичайно важливе місце в освіті будь-якого фахівця. Англійська мова стає *lingua franca* (мовою спілкування) всередині Євросоюзу. З огляду на це важливого значення набуває організація професійно-орієнтованого навчання працівників правоохоронних органів та військовослужбовців англійської мови таким чином, щоб за обмежений термін навчання вони досягали певного рівня іншомовної комунікативної компетентності, який би дав змогу здійснювати ефективне спілкування в професійній діяльності.

Сучасною метою навчання працівників правоохоронних органів та військовослужбовців іноземній мові є оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації, так і набуття професійно спрямованої іншомовної компетентності для успішного виконання подальшої професійної діяльності. С.Савіньон під терміном «іншомовна комунікативна компетентність» розглядає здатність особистості діяти в реальній комунікативній ситуації, у динамічно мінливій обстановці, де мовна компетентність адаптується до сприйняття одержуваної лінгвістичної та паралінгвістичної інформації [1, с. 23]. Але вивчення іноземної мови в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації є специфічним, підґрунтям організації якого є досить нова наука – андрагогіка, яка стала теоретичним фундаментом навчання дорослих і об'єднує знання про специфіку навчання дорослої людини з урахуванням її віку, освітніх та життєвих потреб, реальних можливостей, індивідуальних особливостей і досвіду, психіки і фізіології. Андрагогічна модель навчання вимагає: 1) відмову від трансляційних методів навчання, коли мета, завдання, зміст навчання залежать від викладача; 2) використання попереднього досвіду того, хто навчається, як основи для різноманітних форм навчальної